

**Mikrofacje i rozwój sedimentacji jurajskich osadów typu ammonitico rosso
sukcesji czorsztyńskiej w północno-zachodniej części
pienińskiego pasa skałkowego Polski**

Magdalena Sidorczuk*

Skały występujące w osadach sukcesji czorsztyńskiej typu ammonitico rosso. Makroskopowo charakteryzują się pienińskiego pasa skałkowego są to wapienie pelagiczne najczęściej bulastą strukturą i czerwoną lub różową barwą.

Jednakże, w kilku odsłonięciach zachodniej części polskiego odcinka pienińskiego pasa skałkowego, osady ammonitico rosso zaliczane do formacji wapienia czorsztyńskiego, wyróżniają się nieco innym, nietypowym wykształceniem. Profil Stankowej Skały charakteryzują się występowaniem twardych, niezbulonych wapieni dzielących się na wyraźne kilku- i kilkunastocentymetrowe warstewki, wiele z nich wykazuje laminację. W kamieniołomie w Szaflarach obserwuje się osady podobne do tych ze Stankowej Skały, stanowią one jednak wypełnienia żył neptunicznych przecinających wapienie krynoidowe formacji wapienia ze Smolegowej, nie zaliczane ammonitico rosso. W starszej części kamieniołomu w Szaflarach występuje brekcja, zwana brekcją z Wapiennika, zbudowana z okruchów wapieni krynoidowych o matryksie złożonym z czerwonych lub różowych wapieni.

Przedział stratygraficzny facji ammonitico rosso w badanych profilach, odpowiada górnemu bajosowi–(?)dolnemu tytonowi.

W obrębie badanych osadów wyróżniono pięć grup mikrofacji:

- 1) grupę mikrofacji „mieszanych”,
- 2) grupę mikrofacji filamentowych,
- 3) grupę mikrofacji otwornic planktonicznych *Globuligerina*,
- 4) grupę mikrofacji radiolariowych,
- 5) grupę mikrofacji liliowców planktonicznych *Saccocoma*.

Szczególne interesującą grupą mikrofacji, obserwowaną tylko w odsłonięciach w zachodniej części pienińskiego pasa skałkowego, jest grupa mikrofacji „mieszanych”. Osady te występują najczęściej jako lami-ny: są to wapienie różnych typów, od mudstone po grainstone, tworzące kilka rodzajów mikrofacji, w których najczęściej spotykanymi składnikami ziarnistymi są peloidy, fragmenty liliowców bentonicznych, filamenty oraz kwarc detrytyczny.

Osady pozostałych grup mikrofacji, powszechne w odsłonięciach sukcesji czorsztyńskiej w środkowej i wschodniej części polskiego odcinka pienińskiego pasa skałkowego, występujące na badanym obszarze, obok

głównych składników, wyróżniają się znacznymi domieszkami detrytusu muszlowcowego.

Dzięki szczegółowej analizie mikrofacjalnej i danym stratygraficznym odtworzono środowisko sedymentacji osadów typu ammonitico rosso w północno-zachodniej części basenu skałkowego, które miało nieco inny charakter niż w pozostałych częściach polskiego odcinka basenu skałkowego. Strefą „graniczną” pomiędzy obszarami o odmiennej sedymentacji wydaje się być rejon dzisiejszych Szaflar.

Na przełomie bajosu i batonu, wskutek ruchów mezokimeryjskich, część grzbietu czorsztyńskiego uległa obniżeniu, co dało początek sedymentacji osadów typu ammonitico rosso — wapieni przepelnionych filamentami — cienkoskorupowymi małżami z rodzaju *Bositra*. Jedynie w północno-zachodniej części basenu skałkowego istniał wyniesiony obszar, który dostarczał materiał detrytyczny do specyficznych osadów mikrofacji „mieszanych”. Zjawisko rozbicia uskokowego grzbietu czorsztyńskiego zostało zarejestrowane w osadach przez żyły neptuniczne i brekcje przyskarpowe na granicy wyniesionej — północno-zachodniej części grzbietu i pogrążonej — środkowej i południowej części.

W oksfordzie nastąpiła zmiana sedymentacji, wyrażona powszechnym pojawieniem się osadów bogatych w otwornice planktoniczne *Globuligerina* i radiolarie, związana z pogłębieniem basenu i ujednoczeniem środowiska sedymentacji. Duży udział detrytusu muszlowcowego, obok otwornic planktonicznych, w północno-zachodniej części basenu skałkowego, może świadczyć o płytszej strefie sedymentacji tych osadów w porównaniu do pozostałych stref sedymentacji sukcesji czorsztyńskiej.

W kimerydzie i tytonie pojawiły się powszechnie liliowce planktoniczne z rodzaju *Saccocoma*. Nawet wówczas, na obszarze północno-zachodniej części zbiornika skałkowego, sedymentacja przebiegała nieco inaczej niż w pozostałej jego części. Osady tego fragmentu sukcesji czorsztyńskiej, poza nagromadzeniami fragmentów sakkokom, charakteryzują się na ogół obecnością licznych domieszek organodetrytycznych, przede wszystkim ułamków muszli i fragmentów liliowców bentonicznych.